

2020

Z myślą o **Niepodległej**

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

2020

Z myślą o **Niepodległej**

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Od autorów

Kolejny kalendarz z cyklu „**Z myślą o Niepodległej**” poświęciliśmy wydarzeniom roku 1920 na Górnym Śląsku. Kalendarz zawiera zdjęcia związane z czesko-polskim konfliktem o Śląsk Cieszyński oraz II powstaniem śląskim – jednym z niewielu zwycięskich polskich zrywów powstańczych. W jego następstwie zlikwidowano złożoną z niemieckich funkcjonariuszy policję bezpieczeństwa Sipo i utworzono Policję Górnego Śląska, której połowę funkcjonariuszy stanowili Polacy. W efekcie po raz pierwszy polskiej ludności Górnego Śląska zapewniono bezpieczeństwo, a aktywistom polskim ochronę i swobodę działania przed wyznaczonym na dzień 20 marca 1921 r. plebiscytem.

Kalendarz ścienny na 2020 r. „Z myślą o Niepodległej”

Wydawnictwo przygotowane przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Katowicach, ul. Józefowska 102, 40-145 Katowice, Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej w Katowicach.

Koncepcja: Aleksandra Korol-Chudy, Zbigniew Gołasz

Kwerendy, opisy: Zbigniew Gołasz

Współpraca i konsultacje: Grzegorz Grześkowiak, Witold Iwaskiewicz

Projekt graficzny: Bogusław Nikonowicz, www.nikostudio.pl

Fotografie ze zbiorów: Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach, Biblioteki Śląskiej w Katowicach, Francuskiej Biblioteki Narodowej, Grzegorza Grześkowiaka, Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, Muzeum w Chorzowie, Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie

2020 / Styczeń

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Pluton kompanii Milicji Śląskiej z Frysztatu

Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie

Milicja Śląska została utworzona w maju 1919 r. przez por. Klemensa Matusiaka, w miejsce rozwiązanej z początkiem roku Milicji Polskiej Śląska Cieszyńskiego. Służbę pełniło w niej ok. 500 funkcjonariuszy, którzy strzegli granic Śląska Cieszyńskiego i linii demarkacyjnej z Czechosłowacją. Chronili też mienia i bezpieczeństwa polskiej ludności przed przestępcami oraz czeskimi bojówkami. Formacja stoczyła kilka potyczek z oddziałami czeskimi. W dniu 9 lutego 1920 r., w związku z przybyciem do Cieszyna Międzysojuszniczej Komisji Plebiscytowej, została rozwiązana.

2020 / Luty

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddziały niemieckiej Reichswehry opuszczają Mysłowice

Biblioteka Śląska w Katowicach

Na mocy postanowień traktatu wersalskiego Niemcy zobowiązani zostali do wycofania swych sił wojskowych z Górnośląskiego Obszaru Plebiscytowego. Ich ewakuacja trwała od końca 1919 r. do stycznia 1920 r.

2020 / Marzec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Francuskie oddziały górskie maszerują przez Opole

Francuska Biblioteka Narodowa

21 stycznia 1920 r., do pomocy Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej, Rada Najwyższa Konferencji Pokojowej skierowała na Górny Śląsk brytyjsko-francusko-włoski kontyngent wojskowy. Był on podporządkowany rezydującemu w Gliwicach Naczelnemu Dowództwu Wojsk Sprzymierzonych na Górnym Śląsku i stacjonował na tym terenie do lata 1922 r.

2020 / Kwiecień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Przyjazd Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej do Katowic. Powitanie na dworcu kolejowym

Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach

Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa objęła i sprawowała władzę nad Górnośląskim Obszarem Plebiscytowym na mocy artykułu 88 traktatu wersalskiego od 11 lutego 1920 do 10 lipca 1922 r. W jej skład weszli przedstawiciele Włoch, Francji oraz Wielkiej Brytanii. Przewodniczącym został gen. Henri Le Rond. Włochy reprezentował jego zastępca gen. Alberto De Marinis Stendardo di Ricigliano. Wielką Brytanię płk. sir Harold Franz Passawer Percival, a po nim sir Harold Stuart. Komisja rezydowała w Opolu, będącym wówczas centrum administracyjnym Górnego Śląska.

2020 / Maj

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Pochód z okazji święta 3 Maja w Osieku koło Wielkich Strzelec (dziś Strzelce Opolskie) w 1920 r.

Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny

Wiosną 1920 r. przez Górny Śląsk przetoczyła się fala manifestacji i protestów ludności polskiej i niemieckiej. Apogeum polskich protestów i wieców, skierowanych przeciwko „terrorowi niemieckiemu” przypadło na początek maja. Odbyły się wówczas manifestacje m.in. w Bytomiu, Katowicach, Królewskiej Hucie, Lublińcu, Mysłowicach, Opolu, Raciborzu, Zabrze i w szeregu mniejszych miejscowości.

2020 / Czerwiec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Pracownicy Polskiego Komisariatu Plebiscytowego z komisarzem Wojciechem Korfantym

Biblioteka Śląska w Katowicach

Polski Komisariat Plebiscytowy został utworzony w lutym 1920 r., jako organ mający nadzorować i koordynować polskie przygotowania do plebiscytu na Górnym Śląsku. W jego skład weszli przedstawiciele wszystkich działających na Górnym Śląsku polskich stronnictw politycznych i ważniejszych organizacji. Z ramienia rządu jego pracami kierował Wojciech Korfanty. Został formalnie rozwiązany po III powstaniu śląskim, w lipcu 1921 r.

2020 / Lipiec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Napaść bojówek niemieckich na polską manifestację w Lublińcu

Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Świętej Anny

W walce o Górny Śląsk obie strony nie przebierały w środkach, często stosując przemoc fizyczną. W starciach bojówki używały broni palnej oraz innych narzędzi. Do ulubionych należały tzw. „kryki” czyli łaski, widoczne na zdjęciu w rękach atakujących.

2020 / Sierpień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Zmechanizowany oddział Sipo

Ze zbiorów Grzegorza Grześkowiaka

Sipo to licząca 4 tys. funkcjonariuszy, złożona w większości z Niemców, policja bezpieczeństwa Sicherhietspolizei, która działała na obszarze plebiscytowym od 1919 r. Choć formalnie podlegała Międzysojusznicznej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej, faktycznie, po wycofaniu oddziałów niemieckich z Górnośląskiego Obszaru Plebiscytowego, stała się jedyną zorganizowaną siłą militarną strony niemieckiej i była przez nią bezwzględnie wykorzystywana do zwalczania ruchu polskiego, co wywoływało sprzeciw działaczy polskich.

2020 / Wrzesień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Grupa powstańców śląskich podczas II powstania śląskiego

Ze zbiorów Grzegorza Grześkowiaka

19 sierpnia 1920 r. w odpowiedzi na antypolskie działania i zamieszki niemieckie, pod hasłem „samoobrony” rozpoczęło się II powstanie śląskie. Jego celem było usunięcie z obszaru plebiscytowego niemieckich organów bezpieczeństwa oraz utworzenie mieszanej policji polsko-niemieckiej opartej na zasadzie parytetu. Kiedy cel insurekcji został osiągnięty, 25 sierpnia 1920 r. dowództwo Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska podjęło decyzję o zakończeniu walk.

2020 / Październik

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Bandiera powstańcza w Wodzisławiu

Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Świętej Anny

Podczas II powstania śląskiego Wodzisław został opanowany przez oddziały powstańcze pod dowództwem Józefa Michalskiego, drogerzystę z Wodzisławia, czołowego organizatora Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska w powiecie rybnickim, późniejszego dowódcę 14 pułku wojsk powstańczych w III powstaniu śląskim.

2020 / Listopad

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Patrol Policji Górnego Śląska podczas kontroli drogowej w Katowicach

Francuska Biblioteka Narodowa

Policja Górnego Śląska została utworzona w miejsce Sicherheitspolizei 24 sierpnia 1920 r. Podlegała ona dowództwu alianckiemu i złożona była po połowie z funkcjonariuszy polskich i niemieckich, noszących charakterystyczne zielonkawe mundury. W efekcie jej powstania poziom bezpieczeństwa ludności i działaczy polskich wzrósł, a skala represji wobec nich zdecydowanie się obniżyła.

2020 / Grudzień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Dowództwo Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska w czasie II Powstania

(Pierwszy z lewej siedzi Jan Ludyga-Laskowski,
trzeci Alfons Zgrzebniok)

Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Świętej Anny

Utworzona z początkiem 1919 r. tajna Polska Organizacja Wojskowa Górnego Śląska, prowadząca działania zbrojne na rzecz przyłączenia Górnego Śląska w 1919 r. oraz w 1920 r., po wygaszeniu II powstania śląskiego została rozwiązana. W jej miejsce powołano do życia Centralę Wychowania Fizycznego, której szefem sztabu został Alfons Zgrzebniok.